Leidraad Groene Sleutel voor lokale overheden

Het ecolabel 'De Groene Sleutel' en het belang voor de lokale overheden

Toerisme Vlaanderen
Bond Beter Leefmilieu

Colofon

Toerisme Vlaanderen - dienst Planning en Onderzoek
in samenwerking met Bond Beter Leefmilieu

Verantwoordelijke uitgever:
Toerisme Vlaanderen
Jos Vercruysse, Grasmarkt 61, 1000 Brussel

Contact:
Griet Geudens, Grasmarkt 61, 1000 Brussel
griet.geudens@toerismevlaanderen.be
www.toerismevlaanderen.be/duurzaam

Wannes Meersmans, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel
Wannes.meersmans@bblv.be
www.bondbeterleefmilieu.be

Foto's:
Toerisme Vlaanderen
www.sxc.hu

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijke bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

inhoud

1 Inleiding 4

2 Wat is de Groene Sleutel? 4

2.1 Situering 4
2.2 De Groene Sleutel in Vlaanderen 5
2.3 Begeleidingsprogramma 5
2.4 Een jaarlijkse onderscheiding 5

3 Wie heeft er baat bij de Groene Sleutel? 6

3.1 De uitbater 6
3.2 De bezoeker 6
3.3 De lokale overheden 6

4 Wat kan de lokale overheid doen voor de Groene Sleutel? 7

5 Goede praktijkvoorbeelden 8

5.1 Convenant voor duurzame hotels in Amsterdam 8
5.2 Duurzaam Texel 9
5.3 West-Vlaanderen en de Groene Sleutel 9
5.4 Germany-European flower 10
5.5 Austria-European flower 10

6 Financiële stimuli voor lokale overheden vanuit het Vlaams Gewest 11

7 Extra informatie en links 11

1 Inleiding

Wat is het belang van een ecolabel voor toeristische accommodaties? En hoe kunnen lokale overheden het effect van zo'n label versterken?

Toerisme Vlaanderen en Bond Beter Leefmilieu hebben samen met de provincie West-Vlaanderen, de VVP (Vereniging van de Vlaamse Provincies) en de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten), de handen in elkaar geslagen om steden, gemeenten en provincies te betrekken bij de uitbouw van het ecolabel 'De Groene Sleutel' in Vlaanderen. Naast een regulerende rol, hebben lokale besturen ook een belangrijke taak als stimulator. Zeker als het gaat over streven naar een alsmaar beter leefmilieu, hebben ze een niet te onderschatten voorbeeldfunctie.

2 Wat is de Groene Sleutel?

De Groene Sleutel is een vrijwillig internationaal keurmerk voor milieuvriendelijke toeristische accommodaties. De Vlaamse Overheid promoot het als een instrument om duurzame ontwikkeling van de toeristische sector vorm te geven. Bond Beter Leefmilieu en Toerisme Vlaanderen belonen met de Groene Sleutel de uitbaters van toeristische accommodaties voor de inspanningen die ze leveren voor het leefmilieu. De uitbaters die nog niet zover zijn, worden door Toerisme Vlaanderen begeleid om de Groene Sleutel in de wacht te slepen.

2.1 Situering

De Groene Sleutel is een initiatief van de Foundation for Environmental Education (FEE), een internationale niet-gouvernementele organisatie die verscheidene milieueducatieve programma's heeft lopen in 48 landen over alle continenten. In Vlaanderen wordt de Groene Sleutel uitgereikt door Bond Beter Leefmilieu, de koepelvereniging voor de Vlaamse milieubeweging, met de steun van Toerisme Vlaanderen.

Wie kan een 'Groene Sleutel'-label aanvragen?

Alle campings, vakantieparken, jeugdlogies, attracties, hotels, vakantiecentra en gastenkamers die een ambitieus milieubeleid voeren, maar ook duidelijke actieplannen opstellen.

2.2 De Groene Sleutel in Vlaanderen

De eerste stappen in de ontwikkeling van een ecolabel voor de recreatieve sector in Vlaanderen (toeristische accommodaties en recreatiedomeinen) dateren van het jaar 2000. Het initiatief kwam vanuit de private camping- en dagrecreatieve sector. In juli 2004 kreeg de ontwikkeling van een ecolabel concreet vorm met het pilootproject 'Groene Sleutel'. De eerste Groene Sleutel werd op 12 juli 2007 uitgereikt aan Vlaamse campings.

2.3 Begeleidingsprogramma

Toerisme Vlaanderen koppelt een uniek begeleidingstraject aan het internationale programma voor kandidaten voor de Groene Sleutel. Deze begeleiding bestaat uit een bedrijfsbezoek waarbij een nulmeting van de onderneming wordt uitgevoerd. Samen met een medewerker van Toerisme Vlaanderen maakt de uitbater een actieplan met milieumaatregelen om de accommodatie klaar te stomen voor de 'Groene Sleutel'-erkenning. Elk actieplan wordt op maat van het bedrijf uitgewerkt, met eigen doelstellingen en rekening houdende met de mogelijkheden en beperkingen.

2.4 Een jaarlijkse onderscheiding

De Groene Sleutel wordt altijd uitgereikt voor één jaar. Uitbaters van toeristische accommodaties moeten dus elk jaar opnieuw bewijzen dat ze zich inspannen voor het milieu. Een onafhankelijke jury beslist over de toekenning van de Groene Sleutel. De eerste labels werden in 2007 uitgereikt aan campinguitbaters. In 2008 konden jeugdlogies deelnemen en vanaf 2009 hotels, vakantiecentra en gastenkamers. In 2010 wordt een Groene Sleutel voor toeristische attracties gepland.

→ Meer info op www.groenesleutel.be, hier vind je een actueel overzicht van alle accommodaties die de erkenning van een Groene Sleutel kregen.

3 Wie heeft er baat bij de Groene Sleutel?

Niet enkel het milieu, maar ook het bedrijf en de klant varen goed bij de Groene Sleutel. Als gevolg daarvan ondervindt de lokale economie er ook voordelen van. De Groene Sleutel zal de lokale overheid dus zeker geen windeieren leggen.

3.1 De uitbater

Toerisme Vlaanderen en Bond Beter Leefmilieu belonen de uitbaters van toeristische accommodaties voor de inspanningen die ze leveren voor het leefmilieu met de Groene Sleutel. Tijdens het proces om zo'n ecolabel te verkrijgen, worden de uitbaters ook intensief begeleid. Naast milieuwinst levert het behalen van een Groene Sleutel ook financiële besparingen op en een beter imago voor de uitbater. Het (milieu)kwaliteitslabel leidt bovendien vaak tot een betere bedrijfsvoering.

3.2 De bezoeker

De consument hecht steeds meer belang aan producten en diensten met respect voor het leefmilieu. Dankzij de Groene Sleutel kunnen toeristen kiezen voor een vakantie met een hart voor het milieu en hebben zij de zekerheid om in kwalitatieve, mooie en groene accommodaties terecht te komen.

3.3 De lokale overheden

De Groene Sleutel omvat verschillende troeven voor lokale overheden en kan een interessante insteek zijn voor de verduurzaming van verschillende beleidsdomeinen zoals, onder andere, toerisme, jeugd en cultuur. Het label draagt bij tot het imago van een stad, dorp of streek, daar waar toeristen steeds meer belang hechten aan de kwaliteit van de omgeving waarin ze hun vakantie doorbrengen. De Groene Sleutel kan dan als hefboom worden gebruikt om de lokale toeristische activiteiten te herwaarderen.

De Groene Sleutel is ook een indicator die aangeeft hoeveel milieuvriendelijke toeristische bedrijven een stad, gemeente of provincie telt. In de beleidsplannen kan deze indicator worden gekoppeld aan doelstellingen. Eén daarvan zou bijvoorbeeld kunnen zijn: *Tegen 2012 willen we dat 10 % van de toeristische bedrijven in onze gemeente een Groene Sleutel behaalt.* De Groene Sleutel wordt op die manier een concreet instrument op de weg naar een duurzame stad of gemeente (bijvoorbeeld in het kader van een Lokale Agenda 21).

4 Wat kan de lokale overheid doen voor de Groene Sleutel?

De lokale overheid kan zelf de Groene Sleutel implementeren in de eigen werking en zo een hele reeks initiatieven opzetten ter ondersteuning van de lokale toeristische sector.

De overheid als voorbeeld

Gemeenten en provincies zijn soms zelf uitbater van een toeristisch bedrijf dat in aanmerking komt voor een Groene Sleutel, zoals bijvoorbeeld attracties, musea en openbare domeinen. Soms participeren lokale overheden ook in jeugdherbergen, campings en hotels. De overheid heeft een voorbeeldfunctie naar particulieren en bedrijven toe. De Groene Sleutel biedt overheden ook de kans om hun inspanningen op het vlak van interne milieuzorg te valideren en erover te communiceren.

De overheid als stimulator en ondersteuner

Behalve zelf het goede voorbeeld te geven, kunnen gemeenten en provincies ook stimuli opzetten voor toeristische initiatieven op eigen grondgebied. Dit kan gaan van promotie van het ecolabel, over werving en aanmoediging van kandidaten tot intensieve begeleiding van uitbaters die voor de Groene Sleutel willen gaan.

Mogelijke acties ter ondersteuning van de Groene Sleutel:

Promotie

Lokale overheden kunnen de Groene Sleutel opnemen in hun communicatie naar toeristen. Ze kunnen bezoekers er attent op maken dat milieuverantwoord verblijven en recreëren mogelijk is. Het logo van de Groene Sleutel kan worden opgenomen in toeristische gidsen of in ander promotiemateriaal van de diensten voor Toerisme.

Netwerking

Provincies kunnen een rol spelen in de uitwisseling van ervaringen van steden en gemeenten rond hun initiatieven met betrekking tot de Groene Sleutel en duurzaam toerisme in het algemeen.

Werving

Lokale overheden kunnen helpen bij de bekendmaking van het ecolabel bij de uitbaters via hun eigen communicatiemiddelen. De milieu- en/of toeristische diensten functioneren dan bijvoorbeeld als aanspreekpunt om daarna de uitbaters door te verwijzen naar Toerisme Vlaanderen. Verder kunnen ze bijvoorbeeld informatiesessies organiseren voor uitbaters op hun eigen grondgebied.

Financiële ondersteuning

Lokale overheden kunnen een aantal financiële prikkels ontwikkelen voor uitbaters die deelnemen aan het 'Groene Sleutel'-programma, zoals subsidies of het terugbetalen van de deelnemerskost aan de laureaten.

Begeleiding

Lokale overheden kunnen deelnemers van het 'Groene Sleutel'-programma begeleiden bij het nemen van milieuvriendelijke acties. Ze kunnen bijvoorbeeld milieutechnisch advies geven, subsidiemogelijkheden helpen zoeken of een participatief project met de lokale toeristische sector opzetten waarbij omwonenden al dan niet betrokken worden.
Dit is dus begeleiding onder de vorm van het aanreiken van praktische tips via een helpdesk of het organiseren van infosessies.

5 Goede praktijkvoorbeelden

Vele regio's en steden profileren zich graag als een duurzame kwaliteitsvolle bestemming. Om dat duurzame imago vorm te geven, worden toeristische initiatieven, zoals bijvoorbeeld het ecolabel, aangewend. Hieronder vind je enkele voorbeelden terug van samenwerkingsverbanden tussen de publieke toeristische sector en het toeristische ecolabel, operationeel per regio.

5.1 Convenant voor duurzame hotels in Amsterdam

5.1.1 Ondertekening van het convenant in 2006

Op woensdag 22 februari 2006 ondertekenden stadsdeelvoorzitter Anne Lize van der Stoel en de heer Gerard van Keulen, voorzitter van de Stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit (KMVK) samen met vertegenwoordigers van drie-, vier- en vijfsterrenhotels het convenant over de invoering van de 'Green Key'-certificering.
De deelnemende hotels beloofden toen binnen een periode van twee jaar de Green Key te behalen. Dat levert ze niet enkel milieuwinst op, maar als tegenprestatie ook een halvering van de controles door het stadsdeel. Ook mogen ze minder handhavingdruk van de Dienst Milieu en Bouwtoezicht verwachten als ze een groot aantal bovenwettelijke duurzaamheidmaatregelen nemen.

Voordeel 'Green Key'
Het voordeel van de 'Green Key'-certificering is dat er meer bereikt wordt op milieugebied dan louter via de wet- en regelgeving kan, zoals duurzaam inkopen en duurzaam bouwen. De hotels reguleren zichzelf en de Dienst Milieu en Bouwtoezicht kan zich dan richten op de achterblijvers. In het convenant is vastgelegd dat gedurende de looptijd (invoeringstijd) de deelnemende hotels niet gecontroleerd worden door het bevoegd gezag op de duurzaamheidaspecten uit de Wet Milieubeheer zoals energie, afval, water en vervoer.

Bijna alle hotels hebben Green Key
Het resultaat van het in februari afgeronde convenant is dat bijna alle deelnemende hotels het 'Green Key'-certificaat hebben behaald. Een groot succes, dus. Dit werd allemaal mogelijk door het innovatief inbouwen van het keurmerk in het milieucontroletraject en de (financiële) inspanningen vanuit het stadsdeel.

5.1.2 Ondertekening van het convenant in 2008

Op vrijdag 28 november 2008 ondertekenden zeven stadsdelen, de deelnemende hotels, de stichting Keurmerk Milieu, Veiligheid en Kwaliteit (KMVK) en Koninklijk Horeca Nederland (KHN) het convenant 'Duurzame Hotels'. In dit convenant beloven zij zich de komende twee jaar in te spannen voor het behalen van het internationale milieukeurmerk Green Key.
De stadsdelen Oud-Zuid en Centrum gingen twee jaar geleden de samenwerking aan met de Stichting KMVK, die de Green Key afgeeft. Nu is dit uitgebreid naar meerdere stadsdelen, waaronder Oud-West. In geen enkele andere stad ter wereld wordt op deze schaal gewerkt aan de verduurzaming van de hotelsector. Het is de bedoeling dat veel steden in Nederland zich hierbij aansluiten. Hoe meer hotels streven naar het behalen van de Green Key, hoe meer het milieu erop vooruitgaat.
Het toerisme is imagobepalend voor Amsterdam en versterkt het internationale profiel van de stad. Amsterdam telt zo'n 350 hotels en meer dan 18 000 kamers. Het merendeel van die hotels bevindt zich in de stadsdelen Centrum, Oud-Zuid en Oud-West.
'Dit convenant is een eerste stap naar de profilering van Amsterdam als duurzame toeristenstad!'
Hotels produceren veel afval en zijn grootverbruikers van water, energie en materiaal. Daarom valt er in deze sector net veel milieuwinst uit te halen. Door de ondertekening van het Convenant en het behalen van de Green Key, verwachten ondernemers zo'n 5 tot 15 % te kunnen besparen op hun energie- en waterverbruik. Bovendien moet ook de CO_2-uitstoot omlaag. Daarnaast krijgen het management, het personeel en de gasten informatie over de wijze waarop ze actief kunnen bijdragen aan de verduurzaming van het hotel en daarmee ook aan het toerisme in Amsterdam.

→ Meer info Edgar Zonneveldt van de Dienst Milieu en Bouwtoezicht: e.zonneveldt@dmb.amsterdam.nl

5.2 Duurzaam Texel

Begin 2004 startte 'Stichting Duurzaam Texel' het project 'Milieubarometer' op, wat nu Green key heet. Alle belangstellende hotels, restaurants, (mini-)campings, groepaccommodaties en bungalowparken konden hieraan deelnemen. De deelnemende bedrijven werden door een ervaren adviseur begeleid. Die laatste maakt een milieudoorlichting van het bedrijf en geeft de nodige steun bij het voldoen aan alle eisen. Stichting Duurzaam Texel voert dan een proefcontrole uit. Daarop volgt de officiële controle van het bedrijf en als die gunstig verloopt, ontvangt het bedrijf de Milieubarometer.

Waarom deelnemen?
Texel profileert zich graag met het imago van natuur, rust en ruimte. Dit imago kan verder worden versterkt als zou blijken dat een groot aantal bedrijven op Texel op een duurzame manier ondernemen. En de versterking van dat gezamenlijke imago zou in de toekomst wel eens van groot belang kunnen zijn voor een bloeiende bedrijfstak!

De Stichting Duurzaam Texel (SDT) is een organisatie die activiteiten initieert en stimuleert die een duurzame ontwikkeling van het eiland Texel bevorderen. De stichting is actief op het gebied van een zestal thema's: duurzame energie, duurzaam bouwen, duurzaam ondernemen, vervoer, informatie en educatie en meervoudig ruimtegebruik.

→ Meer info op http://www.duurzaamtexel.nl of mail naar info@duurzaamtexel.nl

5.3 West-Vlaanderen en de Groene Sleutel

Westtoer, het provinciebedrijf voor toerisme en recreatie, en de Provincie West-Vlaanderen organiseerden in november 2008 twee infosessies over de Groene Sleutel.
De West-Vlaamse logiesuitbaters van hotels, gastenkamers en vakantiecentra werden uitgenodigd voor een sessie in Kortrijk of Diksmuide. De Groene Sleutel werd nog maar onlangs gelanceerd voor deze doelgroep en beide organisaties willen het initiatief bekendmaken en promoten bij hun toeristische bedrijven.

5.4 Europese bloem in Duitsland

Locale Agenda 21 Garmisch-Partenkirchen, 26 juli 2006
Tijdens een bijeenkomst over de Locale Agenda 21 in Garmisch-Partenkirchen, werd het voorstel gedaan om acties te ondernemen waarbij uitbaters van hotels en campings ondersteund worden bij het behalen van de EU bloem. De stuurgroep van de Locale Agenda 21 en een vertegenwoordiger van de gemeente keurden het voorstel goed en stelde een verantwoordelijke aan voor de uitvoering van dit besluit.
Het initiatief kadert ook in de voorbereidingen van een duurzame Ski World Cup 2011.

5.5 Austria-European flower

In samenwerking met het management van het nationale park 'Hohe Tauern', Salzburger Umweltservice en het Büro für Umweltfragen, Bad Dürrnberg besloten om het EU ecolabel te promoten. Er werd een brief verzonden naar 131 toeristische verblijven waarin de voordelen van deze certificering werden uiteengezet. Na de mailing werden de uitbaters ook telefonisch gecontacteerd. Geïnteresseerde uitbaters ontvingen meer gedetailleerde informatie over de criteria…

6 Financiële stimuli voor lokale overheden vanuit het Vlaams Gewest

Gemeenten, steden en provincies die de 'samenwerkingsovereenkomst milieu' met het Vlaamse Gewest ondertekenen en uitvoeren, komen op heel wat punten al tegemoet aan de criteria van de Groene Sleutel. De registratie van energiestromen, het opnemen van milieucriteria bij aankopen en het voeren van een streekeigen soortenbeleid, zijn er enkele van. De Groene Sleutel is een extra troef voor gemeenten die over een eigen toeristische infrastructuur beschikken.

Gemeenten die de samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse overheid op onderscheidingsniveau ondertekenden, kunnen volgens artikel 3 onder het thema 'Duurzame Ontwikkeling', punten verdienen wanneer zij maatschappelijk verantwoord ondernemen, stimuleren of ondersteunen. Dit wil zeggen dat zij participatieve initiatieven opstarten waaraan bedrijven en omwonenden deelnemen, rekening houdende met de ecologische en sociale rol van die deelnemende bedrijven. In het kader van duurzame ontwikkeling kan de gemeente ook projecten indienen met het oog op een stimulans en ondersteuning van initiatieven die te maken hebben met duurzaam toerisme.

7 Extra informatie en links

→ Meer info over het 'Groene Sleutel'-programma en de gelabelde accommodaties in Vlaanderen: www.groenesleutel.be.

→ Meer info over de Groene Sleutel internationaal, kan je terecht op www.green-key.org.

→ Meer info over duurzaam toerisme vind je terug op de website van Toerisme Vlaanderen: www.toerismevlaanderen.be/duurzaam.

→ Meer info over de 'samenwerkingsovereenkomst milieu' voor steden en gemeenten van het Vlaamse Gewest: www.samenwerkingsovereenkomst.be.

→ Meer info over de stadsmonitor, het instrument voor een beter leefbare en duurzame stad: www.thuisindestad.be.

De Groene Sleutel

toerisme vlaanderen

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw
KOEPEL VAN MILIEUVERENIGINGEN

Toerisme Vlaanderen
Grasmarkt 61 - 1000 Brussel
Griet Geudens
02 504 04 56 - griet.geudens@toerismevlaanderen.be

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw
Tweekerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Wannes Meersmans
02 282 17 31 - wannes.meersmans@bblv.be